

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра дошкільної освіти

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ЛОГОРИТМІКА

Для освітньо-професійної програми ступеня вищої освіти бакалавр, спеціальності
012 Дошкільна освіта

Укладач: доцент Бухало О.Л.
(посада, прізвище та ініціали)

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 1 від «27» 08 2019р.

Зміст КНМЗНД

1. Робоча програма навчальної дисципліни;
2. Навчальний контент;
3. Методичні рекомендації до проведення практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт;
4. Дидактичне забезпечення самостійної роботи;
5. Засоби діагностики навчальних досягнень студентів;
6. Інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними підручниками (посібниками) з дисципліни.

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра дошкільної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

Брежнева О.Г.

2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПО.В.13 Логоритміка

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта
(назва)
спеціальність 012 Дошкільна освіта
(код та найменування)
спеціалізація Логопедія
(назва спеціалізації)
факультет філології та масових комунікацій
(назва факультету)

Робоча програма

Логоритміка

для студентів ОПІ **Дошкільна освіта**

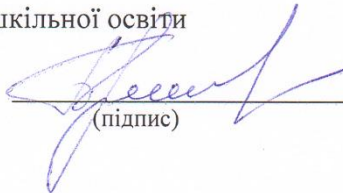
Спеціальністю (напрямом підготовки) **012 Дошкільна освіта**

Укладач: Бухало О.Л., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні **кафедри дошкільної освіти**

Протокол від “27” серпня 2019 року, № 1

Завідувач кафедри дошкільної освіти

(підпис)

(Брежнєва О.Г.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка (шифр і назва)	Вибіркова	
Модулів – 2	ОПП: ПО.В.10 Спеціальність: <u>012 Дошкільна освіта</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <u>Портфоліо</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		6	6
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 2	Перший рівень вищої освіти: <u>бакалавр</u>	10 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		46 год.	67 год.
		Індивідуальні завдання:	
		9/5 год.	
		Вид контролю: залік.	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 40:60

для заочної форми навчання – 25:75

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: ознайомлення студентів з особливостями рухової сфери у дітей з тяжкими порушеннями мовлення та формування у них умінь проведення логоритмічних занять.

Завдання курсу: надання студентам теоретичних знань про особливості розвитку дітей з мовленнєвими порушеннями; формування у студентів категоріальних понять з логопедичної ритміки; формування у студентів уміння правильного структурування логоритмічних занять з дітьми з порушеннями мовлення; прищеплення особливого ставлення до дітей з мовленнєвими порушеннями; стимулювання студентів до активної аналітико-пошукової роботи, що спрямована на визначення ефективних шляхів корекційно-педагогічної та логопедичної роботи з дітьми з вадами мовлення шляхом логоритмічних занять

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі: програма викладається для студентів спеціалізації «Логопедія»

Передумови для вивчення дисципліни. Успішне оволодіння програмою передбачає попереднє вивчення студентами таких навчальних дисциплін «Педагогіка загальна», «Педагогіка дошкільна», «Інклюзивна освіта», «Основи дефектології та логопедії».

Результати навчання: Формулювання результатів навчання для нормативних дисциплін базується на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою (програмних результатах навчання):

1. Демонструвати знання основ історії дошкільної та педагогічної освіти, ясно та логічно висловлювати одержані базові знання, демонструвати розуміння теорії і вміти реалізувати методи критичного аналізу.

2. Демонструвати спроможність ефективно застосовувати засоби, методи й форми навчання, реалізовувати методики і педагогічні технології навчання та виховання дітей дошкільного віку, знання основних типів занять, їхньої структури та методики проведення.

3. Демонструвати здатність розв'язувати широке коло педагогічних проблем та задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як теоретичних, так і експериментальних методів, засвоєних з програми психолого-педагогічного циклу.

4. Демонструвати навички педагогічного менеджменту.

5. Демонструвати здатність застосовувати сучасні технології проектування освітньої діяльності.

6. Демонструвати вправність в плануванні освітнього процесу у закладі дошкільної освіти.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати:** основні поняття категоріального апарату, принципи, завдання і методи логоритмічної роботи при порушеннях мовлення; історичні аспекти її становлення; основні показники нормативного і патологічного розвитку моторної і мовленнєвої діяльності при різних мовленнєвих розладах; клінічну типологію і психолого-педагогічну характеристику контингенту, який займається логопедичною ритмікою; основні напрями в системі профілактичних заходів і методиці діагностичної і корекційної логоритмічної роботи при порушеннях моторики і мовлення; **вміти:** виявляти особливості моторних і мовленнєвих функцій, диференціювати їх від нормативного розвитку; визначати клінічну типологію мовленнєвої патології, рівень мовленнєвого і моторного розвитку; використовувати різні методи та прийоми навчання та виховання в процесі проведення логоритмічних занять, виходячи з пізнавальних можливостей та перспектив розвитку дітей з мовленнєвими порушеннями; здійснювати специфічний та індивідуальний підхід до дітей з порушеннями мовлення на основі знань про структуру їх дефекту, умов виховання, здібностей, мотивації; визначати та удосконалювати форми та зміст корекційно-педагогічного та логопедичного процесу, спрямованого на подолання порушень мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку.

Зміст курсу передбачає проведення семінарських занять та організацію самостійної

(індивідуальної) роботи студентів. Семінарські заняття уточнюють, конкретизують і систематизують знання, здобуті під час лекцій та самостійної роботи, розвивають педагогічне мислення, вміння вести дискусію, робити повідомлення, доповіді. Самостійна робота студентів (вивчення літератури, виконання практичних завдань тощо) спрямована на поглиблене вивчення програмового матеріалу. Контроль за самостійною роботою здійснюється в усіх формах аудиторних занять, в процесі індивідуальної роботи зі студентами, при написанні ІНДЗ та заліку.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Зміст та структура логопедичної ритміки.

1.1. Предмет логопедичної ритміки.

1.2. Музично-ритмічний вплив на розвиток дитини.

1.3 Засоби логопедичної ритміки.

Змістовий модуль 2. Логопедична ритміка в системі реабілітаційних методик.

2.1. Обстеження стану психомоторики осіб з мовленнєвими порушеннями.

2.2. Логопедична ритміка в системі комплексної психолого-педагогічної роботи з подолання заїкання..

2.3. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи з подолання фонетико-фонематичних порушень.

2.4. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи з дітьми з алалією.

2.5 Логопедична ритміка в реабілітаційних методах з поновлення мовлення у осіб з афазією.

2.6 Організаційно-методичні рекомендації з логоритмічного виховання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Зміст та структура логопедичної ритміки.												
1.1. Предмет логопедичної ритміки	9	2	2	-	-	5	8	-	-	-	-	8
1.2. Музично-ритмічний вплив на розвиток дитини	9	2	2	-	-	5	8	-	-	-	-	8
1.3 Засоби логопедичної ритміки	9	2	2	-	-	5	8	-	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 1	27	6	6	-	-	15	24	-	-	-	-	24
Змістовий модуль 2. Логопедична ритміка в системі реабілітаційних методик.												
2.1. Обстеження стану психомоторик	11	4	2	-	-	5	10	2	-	-	-	8

и осіб з мовленнєвими порушеннями												
2.2. Логопедична ритміка в системі комплексної психолого-педагогічної роботи з подолання заїкання.	10	-	4	-	-	6	10	2	-	-	-	8
2.3. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи з подолання фонетико-фонематичних порушень.	8	-	2	-	-	6	10	2	-	-	-	8
2.4. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи з дітьми з алалією	8	-	2	-	-	6	10	-	2	-	-	8
2.5. Логопедична ритміка в реабілітаційних методах з поновлення мовлення у осіб з афазією	8	-	2	-	-	6	10	-	2	-	-	8
2.6. Організаційно-методичні рекомендації з логоритмічного виховання.	9	-	2	-	-	7	11	-	2	-	-	9
Разом за змістовим модулем 2	54	4	14	-	-	36	61	6	6	-	-	49
Усього годин	81	10	20	-	-	51	85	6	6	-	-	73
Модуль 2												
ІНДЗ	9	-	-	-	9	-	5	-	-	-	5	-
Усього годин	90	10	20	-	9	51	90	6	6	-	5	73

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	1.1. Предмет логопедичної ритміки	2	-
2.	1.2. Музично-ритмічний вплив на розвиток дитини	2	-
3.	1.3 Засоби логопедичної ритміки	2	-
4.	2.1. Обстеження стану психомоторики осіб з мовленнєвими порушеннями	-	2
5.	2.2. Логопедична ритміка в системі комплексної психолого-педагогічної роботи з подолання заїкання.	4	-
6.	2.3. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи з подолання фонетико-фонематичних порушень.	2	-
7.	2.4. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи з дітьми з алалією	2	2
8.	2.5 Логопедична ритміка в реабілітаційних методах з поновлення мовлення у осіб з афазією	2	2
9.	2.6. Організаційно-методичні рекомендації з логоритмічного виховання.	2	2
Разом		20	6

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	1.1. Предмет логопедичної ритміки	5	8
2.	1.2. Музично-ритмічний вплив на розвиток дитини	5	8
3.	1.3 Засоби логопедичної ритміки	5	8
4.	2.1. Обстеження стану психомоторики осіб з мовленнєвими порушеннями	5	8
5.	2.2. Логопедична ритміка в системі комплексної психолого-педагогічної роботи з подолання заїкання.	6	8
6.	2.3. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи з подолання фонетико-фонематичних порушень.	6	8
7.	2.4. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи з дітьми з алалією	6	8
8.	2.5 Логопедична ритміка в реабілітаційних методах з поновлення мовлення у осіб з афазією	6	8
9.	2.6. Організаційно-методичні рекомендації з логоритмічного виховання.	7	9
Разом		51	73

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ захистом творчого

проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид творчої роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, висвітлює рівень опанування знаннями з корекційної педагогіки та практичними вміннями аналізувати досліджувану проблему, відображає певний рівень навчальної компетентності студента. З даної дисципліни студент виконує індивідуально-дослідне завдання (творчий проект) за результатами вивчення змістових модулів.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час практичних занять і охоплює значний обсяг змісту навчального курсу.

Вид ІНДЗ – творчий проект. ІНДЗ має бути стислим, носити оглядовий характер. Повинно бути представлено у зручній для сприймання формі, бажано у вигляді мультимедійної презентації (PowerPoint, MovieMaker).

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл.

Система оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання, виконаної роботи	Максимальна бальна оцінка за критеріями
1	Обґрунтування актуальності обраної теми	1
2	Логіка викладення матеріалу	2
3	Визначення сучасного стану проблеми, її перспективність	2
4	Обізнаність у науковій та методичній літературі, широта представлених авторських позицій	2
5	Обґрунтування власної позиції	2
6	Оформлення роботи	1
	Разом	10

Характеристика рівнів виконання ІНДЗ:

Високий рівень виконання (10-9 балів): робота містить всі структурні компоненти. Найважлива аргументованість висновків. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Методичні поради і висновки ґрунтовні, логічні. Найважливе власне бачення проблеми дослідником, глибоке її знання. Науковий і фактичний матеріал оформлений аргументовано і доказово. Показані вміння самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати інформацію, користуватись джерелами інформації. Робота має творчий характер.

Достатній рівень виконання (8 – 7балів): Робота містить всі структурні компоненти. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Студент виявив знання в обсязі означеної проблеми. Володіє розумовими операціями аналізу, синтезу, узагальненням, вміє робити висновки. Матеріал роботи представлений логічно, обґрунтовано. Студент здатний самостійно опрацьовувати матеріал і оформлювати його у цілісну роботу, але не вистачає власних суджень, свого бачення щодо розв’язання обраної теми роботи.

Середній рівень виконання (6 - 4 балів): студент виявляє вміння працювати з науковими, методичними джерелами. Має утруднення в узагальненні, систематизації матеріалу. Методичні поради незмістовні. Відсутнє власне бачення розв’язання проблеми. Робота має більш описовий ніж аналітичний характер.

Низький рівень виконання (3-0 балів): Неякісне оформлення роботи. Студент відтворює незначну частину завдання, діє в межах поставлених умов, але виконання їх поверхове. Показує незнання спеціальної термінології. Не вміє здійснювати аналітичний опис наукового матеріалу. Має нечітке уявлення про проблему, що вивчається.

10. Методи навчання

Курс містить два змістові модулі, передбачає проведення практичних (семінарських) занять, а також організацію самостійної роботи студентів. Семінарські заняття (традиційні, комбіновані; практичні заняття), індивідуальні заняття (консультації, тестування), самостійна робота студентів з підручниками та іншою навчальною літературою. Методи навчання: словесні (бесіди, дискусії, інструктажі); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (самостійна робота, індивідуальна робота); проблемні (проблемне викладання, частково-пошукове, дослідне); інтерактивні (евристична бесіда, ділова гра, мозковий штурм, сензитивний та комунікативний тренінг, методи з використанням мультимедійних технологій тощо).

11. Критерії оцінювання

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків).

Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на лекціях семінарських заняттях та самостійну роботу.

Усний виступ та

**виконання
письмового
завдання,
тестування**

Критерії оцінки

5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти,

не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.
Не вирішив жодного тестового завдання.

Модульний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Критерії поточної модульної оцінки знань студентів

Письмова контрольна робота або тестування	Критерії оцінки
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної в шкали.

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується заліком, становить за поточну успішність 55 балів, на заліку – 45 балів;
- при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінку "*відмінно*", за європейською шкалою – A (див. шкалу оцінок), отримує студент за глибоке і повне опанування змісту навчального матеріалу, в якому він легко орієнтується, понятійного апарату, за уміння зв'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. Оцінка "*відмінно*" ставиться, коли студент самостійно набуває практичних навичок з питань дошкільної освіти, який глибоко засвоїв основні поняття, а також вміє раціонально застосувати отримані знання із врахуванням особливостей. Студент не повинен вагатися при видозміні запитання, повинен робити детальні та узагальнюючі висновки.

Оцінку "*добре*", за шкалою ECTS – B, отримує студент за повне засвоєння навчального матеріалу, володіння понятійним апаратом, орієнтування в вивченому матеріалі, свідоме використання знань для вирішення практичних завдань, грамотний виклад відповіді, але у змісті і формі відповіді мали місце окремі неточності (похибки), нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента повинна будуватись на основі самостійного мислення.

Оцінку "*добре*", за шкалою ECTS – C, отримує студент за правильну відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.

Оцінки "*задовільно*", за європейською шкалою D, заслуговує студент, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, що справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент слабо знає структуру курсу, допускає помилки у відповіді, засвоїв і набув практичних навичок у використанні відомих методів обробки із застосуванням типових реалізацій. Вагається при відповіді на видозмінене запитання, разом з тим студент володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.

Оцінки "**задовільно**", за шкалою ECTS – E, заслуговує студент за неповне опанування програмного матеріалу, але отримані знання і набуті практичні навички відповідають мінімальним критеріям оцінювання.

Оцінка "**незадовільно**", за шкалою ECTS – FX, виставляється, коли студент має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "**незадовільно**" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткових знань з курсу.

Оцінка "**незадовільно**", за шкалою ECTS – F, виставляється студенту за повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу або відмову від відповіді і передбачає повторне навчання студента з дисципліни. За повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу або відмову від відповіді за європейською шкалою виставляється оцінка F, яка передбачає повторне навчання студента з дисципліни.

12. Засоби оцінювання

В основі модульного контролю з дисципліни лежить накопичення оцінок (балів) за певний період навчання. Цей період включає різні види діяльності студента: роботу на семінарських заняттях, виконання тестів, модульних контрольних робіт, написання рефератів, підготовку творчих завдань та інше. Сума балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи кожного студента. За основу оцінювання досягнень студентів використана 100 - бальна шкала.

Модуль 1 - поточного тестування - передбачає відпрацювання студентами матеріалу семінарських занять за двома змістовими модулями, а також проведення тестування наприкінці кожного змістового модуля. Модуль 2 - індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) - передбачає перевірку і захист роботи за певною темою.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі засоби:

- **усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, доповіді, презентація рефератів тощо.

- **письмового контролю:** модульне письмове тестування, реферат, конспекти занять.

- **комп'ютерного контролю:** презентації доповідей та творчих проєктів.

- **самоконтролю:** самооцінка своїх знань, самоаналіз.

Принципи контролю за успішністю: пред'явлення єдиних вимог; об'єктивність, систематичність, системність, індивідуальний характер контролю; диференційований контроль.

Функції контролю (контрольна, навчально-виховна, організаторська, розвивальна, стимулювальна, управлінська, діагностична, прогностична).

Форми контролю - усне чи письмове опитування, колоквиум, полілог, семінар, тестування, реферат, презентація, конспектування, складання анотацій, аналіз проведених занять тощо.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота									ІНДЗ	Залік	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2						10	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
5	5	5	5	10	5	5	5	5			

14. Інструменти, обладнання програмне забезпечення

Для вивчення матеріалу дисципліни застосовуються аудіовізуальні (мультимедійні, презентаційні) технології, які підвищують наочність, інформативність у подачі інформації, дозволяють оптимізувати процес проведення занять.

15. Рекомендовані джерела інформації

ОСНОВНА

1. Алябьева Е. А. Логоритмические упражнения без музыкального сопровождения: Методическое пособие. — М.: ТЦ Сфера, 2006. — 64 с.
2. Бабушкина Р. Л., Кислякова О. М. Логопедическая ритмика: Методика работы с дошкольниками, страдающими общим недоразвитием речи / Под ред. Г. А. Волковой. - СПб.: КАРО, 2005. — 176 с.
3. Волкова Г. А. Логопедическая ритмика : Учеб. для студ. высш. учеб. заведений. - М: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2002. - 272 с.
4. Галанов А.С. Игры, которые лечат: пособие для работы с дошкольниками и младшими школьниками/А.С.Галанов. — Москва: Просвещение, 2008. — 95 с.
5. Гоголева М. Ю. Логоритмика в детском саду: методическое пособие/ М.Ю. Гоголева. — Ярославль: Академия развития, 2006. — 120 с.
6. Клезович О. В. Музыкальные игры и упражнения для развития и коррекции речи детей: пособие для дефектологов, музык. рук. и воспитателей/Авт.-сост. О.В.Клезович. — Мн.: Аверсэв, 2005. —152 с.
7. Логопедія. Підручник. За ред. М. К. Шеремет. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. - 376 с.
8. Новиковская О. А. Логоритмика: для дошкольников в играх и упражнениях: практ. пособие для пед. и родителей/ О. А. Новиковская. - Санкт- Петербург: Корона принт, 2005. - 272 с.
9. Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко— К., 2006. — 360 с.

ДОДАТКОВА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. — К.: Дошкільне виховання, 1999.
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України / Наук. ред. та упоряд. О.Л. Кононко. — К.: Світич, 2008. — 430 с.
3. Борякова Н.Ю. Педагогические системы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии: [учебное пособие для студентов педвузов] / Наталья Юрьевна Борякова. — М.: АСТ: Астрель, 2008. — 222 с.
4. Власова Т.О. О детях с отклонениями в развитии / Т.О. Власова, М.С. Певзнер. — М.: Просвещение, 1995. — 175 с.
5. Выготский Л.С. Собр. соч. в 6-ти т. / Л. С. Выготский. — М.: Изд-во Акад. пед. наук, 1983. — Т. 5. Основы дефектологии / Под ред. Т.А. Власовой. — 1983.— 369 с.
6. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: [навчальний посібник] / Т.М. Дегтяренко, Л.С. Вавіна. — Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. — 302 с.
7. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» // Відомості Верховної Ради. — 1991. — № 2. — С. 252-258.
8. Закон України «Про охорону дитинства» // Відомості Верховної Ради. — 2001. — №30. — С. 142-150.
9. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» // Відомості Верховної Ради. — 2006. — № 2-3. — С. 36-42.
10. Закон України «Про спеціальну освіту» (проект) // Міністерство освіти і науки // [www. mongov. ua](http://www.mongov.ua).
11. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: [навч.-метод.

посібник] / А.А. Колупаєва, Н.З. Софій, Ю.М. Найда та ін./ За заг. ред. Л.І. Даниленко. – К.: 2007 – 127 с.

12. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: Педагогічна думка, 2007. – 458 с.

13. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: [науковометодичний посібник] / Наук. ред. О.Л. Кононко. – К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2003. – 244 с. 15

14. Концепція спеціальної освіти осіб з особливостями психофізичного розвитку в найближчі роки та перспективу. – К., 2003.

15. Липа В.А. Основы коррекционной педагогики: [учебное пособие] / Владимир Александрович Липа. – Донецк: Лебедь, 2002 – 327 с.

16. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» / О.Л. Кононко, З.П. Плохій, А.М. Гончаренко [та ін.]. – К.: Світич, 2009. – 208 с.

17. Пенин Г.Н., Назарова Н.М. Специальная педагогика. В 3 томах. Том 1. История специальной педагогики. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 360 с.

18. Пенин Г.Н., Назарова Н.М. Специальная педагогика. В 3 томах. Том 2. Общие основы специальной педагогики. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 352 с.

19. Пенин Г.Н., Назарова Н.М. Специальная педагогика. В 3 томах Том 3. Педагогические системы специального образования. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 400 с.

20. Положення про центральну та республіканську (Автономна республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації / Наказ Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України від 07.07.2004. – № 569/38.

21. Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу / Наказ Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я від 27.03.2006. – № 240/ 165.

22. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, приняты Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. – К., 2000. – 21 с.

23. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: [підручник] / Віктор Миколайович Синьов. – Частина I – Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – 238 с.

24. Синьов В.М. Основы дефектологии: [навч. посібник] / В.М.Синьов, Г.М. Кобернік. – К.: Вища школа, 1994. – 143 с.

25. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 400 с.

26. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.

27. Специальная дошкольная педагогика: [учебно-пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – 312с.

28. Холковська І.Л. Корекційна педагогіка / Ірина Леонідівна Холковська. – Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2007. – С. 6-23.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

(скорочений текст лекцій)

Змістовий модуль 1. Зміст та структура логопедичної ритміки.

ЛЕКЦІЯ 1: Предмет логопедичної ритміки .

Основні поняття логоритміки як методики навчання, виховання і корекції порушень мовлення в дітей. У педагогіці ритміка (від грецького - рівномірний, що відноситься до ритму) - це система фізичних вправ під музику, побудованих на зв'язку рухів із музикою. Саме слово “логоритміка” складається з двох частин: “лого” - термін грецького походження, що в перекладі означає “виховання правильного мовлення”, та “ритміка” - термін також має грецьке походження й означає “рівномірний, розмірений”. Як зазначає Л. Волкова, у логопедії “логопедична ритміка” розуміється як система фізичних вправ, побудована на зв'язку слова, рухів, музики. Вона поєднана з музичним вихованням-із методикою музичного виховання, методикою музично-ритмічного виховання в дошкільному віці, черпає деякі дані з теорії музики, теорії танцю, історії музичного виховання. В основі ритміки лежить поняття ритмічного почуття, властиве майже кожній людині. У ритміці музика й рухи нерозривно пов'язані, тому що ритм - це часова характеристика музичного твору, що створює ілюзію розвитку й руху.

Логоритміка вирішує оздоровлювальні, освітні, виховні й корекційні завдання.

Оздоровлювальні: логоритмічні заняття сприяють зміцненню кістково-м'язового апарату, розвивають дихання, моторику (загальну, дрібну, мимічну), виховують правильну поставу, ходу, грацію рухів.

Освітні: в осіб із вадами мовленнєвої сфери формуються рухові навички і вміння в колективі, просторові (оптико-просторові) уявлення, уміння зосередити увагу (слухову, зорову, тактильно- вібраційну), довільно переміщуватися в просторі щодо інших людей і предметів, розвиваються слухова і зорова пам'ять, сила, спритність, координація рухів, рухова реакція на звуковий і зоровий подразник, витривалість, гальмівна діяльність, уміння переключитися з однієї діяльності на іншу. Також засвоюються теоретичні знання з ритміки, музичної культури.

Виховні: заняття сприяють розумовому, моральному, естетичному, трудовому вихованню, розвивають художньо-творчі здібності, відчуття, смаки, а також морально-вольові якості - почуття колективізму, дисциплінованості тощо.

Корекційні: корегують, усувають мовленнєві порушення й порушення психомоторики.

Отже, логоритміка - одна із форм своєрідної терапії на основі використання зв'язку слова, музики й руху, засіб впливу в комплексі методик навчання, виховання й лікування, що дозволяє прискорити процес усунення мовленнєвого порушення і сприяє соціалізації.

ЛЕКЦІЯ 2: Музично-ритмічний вплив на розвиток дитини.

До основних понять, якими оперує логоритміка, належать: рух, рухове вміння, руховий навик, психомоторний розвиток, ритм, ритміка, музичний ритм, музично-ритмічне почуття, музично-ритмічне виховання, рухливі ігри, кінезітерапія, лікувальна ритміка, власне логопедична ритміка. Розглянемо їх. **Рух** - основа життя, основна біологічна риса, якість, поняття живої матерії, основний механізм урівноваження в системі “організм - середовище”. Саме за допомогою руху організм людини органічно входить у середовище, пристосовується до нього, розвивається і вдосконалюється сам, а з іншого боку - розвиває і вдосконалює навколишнє середовище. Власне, саме в людини рух є усвідомленим соціально-біологічним актом, є засобом зв'язку, взаємовпливу, активної адаптації і трудової діяльності. Рух використовується і як засіб профілактики, лікування та реабілітації.

Рухове вміння - це міра оволодіння технікою дії, яка вирізняється підвищеною

концентрацією уваги на складових частинах руху та способах вирішення рухового завдання.

Руховий навик така міра оволодіння технікою руху, за якої управління рухами проходить автоматично, а дії, рухи вирізняються підвищеною точністю й надійністю.

Однак це не означає, що рух відбувається неусвідомлено, “на авто-маті”. Головним є те, що формування рухового навика є процесом утворення динамічного стереотипу при взаємодії 1-ї і 2-ї сигнальних систем, із перевагою останньої.

Музичний ритм - це повторюваність, ритмічність звуків, інших засобів - відтінків, темпу, висоти, сили тощо - у музиці. З поняттям музичного ритму пов'язане поняття ритмічного почуття. Музично-ритмічне почуття - це здатність активно переживати (відображувати в русі) музику і внаслідок цього тонко відчувати емоційний зміст і виразність часового ходу музичного руху. На основі розвитку музично-ритмічного почуття базується музично-ритмічне виховання - цілеспрямоване формування особистості шляхом впливу музики ритму з метою виховання пізнавальної, волевої й емоційної сфер. Зміст музично-ритмічного виховання складають: пісня, музична гра, музично-рухлива гра, трудовий ритмізований процес, свято.

ЛЕКЦІЯ 3: Засоби логопедичної ритміки.

Логопедична ритміка - виховання дитини, виховання ритмічного, музично-ритмічного почуття за допомогою слова і рухів. Про значення ритмічного й логоритмічного впливу говорили й писали багато дослідників, учених. В. Бехтерев виявляються ритмічні рефлекси, пристосовується організм дитини реагувати на певні подразники (слухові, зорові), устанавлюється рівновага в діяльності нервової системи, втихомирює занадто збуджених і розторможує уповільнених, загальмованих, урегульовуються неправильні й зайві рухи. В. Гіляровський: позитивний вплив на загальний тонус, на моторику, на настрій сприяє тренуванню рухливості нервових процесів ЦНС, активізує кору головного мозку. К. Чанова, К. Конорова: розвиває увагу, пам'ять (зорову, слухову, моторну, логічну, комплексну). К. Колер, К. Швабе: логоритміка як психотерапевтичний метод (музикотерапія, колективно-психологічний метод).

На мою думку, у сполученні слів музично-ритмічна діяльність підкреслює характер діяльності: діти спочатку слухають музику, у них виникають певні емоційні переживання, під впливом яких рухи набувають необхідного характеру. Контрастні побудови, темпові й динамічні зміни, ладова забарвленість, повторність, нескладні ритми, акценти, чергування фраз - усе це може відбиватися в русі. У свою чергу рухи допомагають дитині повніше сприймати музичний образ. Музика сприяє виразності рухів. У цій взаємодії музика займає провідне положення, рухи ж стають своєрідним засобом вираження художніх образів.

Заняття ритмікою сприяють фізичному розвитку дітей: удосконалюється координація рухів, поліпшується постава, підвищується життєвий тонус, що створює в дитини бадьорий, радісний настрій і сприятливо позначається на стані організму в цілому.

Першими компонентами системи логоритміки є рух та його складові: основні види рухів (ходьба, біг, стрибки, лазіння, метання й утримання рівноваги); вправи ритмічної гімнастики, що включають у себе засоби музично-ритмічного виховання:

а) стройові вправи в узгодженні з музикою (шикування, перешікування, повороти на місці);

б) загальнорозвивальні вправи під музику (ЗРВ), спрямовані на розвиток різних груп м'язів (рук, плечового пояса, ніг, тулуба та ін.), виконувани з атри-бутами й без них;

в) вправи основної, художньої гімнастики й акробатики, що виконуються під музичний супровід (“ластівка”, хвилеподібні рухи руками й тулубом, різні пе-ревороти, стійка на лопатках, “міст”, “рибка” та ін.);

г) елементи різних танців - класичних, сучасних, народних — і засоби хореографії;

д) спеціальні вправи, спрямовані на розвиток артикуляційного апарату, фонематичного сприйняття, дихальної функції, дрібноmotorної координації рухів і

сприятливого створення функціональної бази для розвитку мовлення дитини (алфавітна гімнастика). До них належать вправи пальчикової, артикуляційної, дихальної гімнастики.

Другим і дуже важливим компонентом системи є слово. Передбачаються різні форми використання мовного матеріалу, а саме: примовляння спеціально підібраних речитативів, виконання під фонограму пісень, вимова окремих фонем пошепки й голосно (звукова гімнастика). Координація руху зі словом дуже важко дається дітям із порушеннями мовлення, але саме це й сприяє його розвитку. Слово, особливо у віршованих формах, у сполученні з рухами полегшує не лише освоєння правильної вимови, але й оволодіння рухами, тому що ритм віршованої мови допомагає зберігати ритмічність їхнього виконання. Таким чином, з одного боку, рухова активність дитини допомагає інтенсивніше розвивати її мовлення, з іншого боку - формування рухів відбувається за участі мовлення. За допомогою віршованого ритму в дітей удосконалюється вимова, спрацьовується темп мовлення, розвивається мовленнєвий слух.

Методика проведення логоритмічних занять із дітьми

Не існує сталої думки щодо особливостей проведення логоритмічних занять в умовах ЗДО. Так, на думку Г. Волкової, основу методики логоритмічного виховання становить наслідування дій вихователя, логопеда, музичного керівника й дітей, що правильно виконують завдання. Колективні методи поєднуються з індивідуальним підходом до дітей: перевірка виконання завдання в кожній дитині, у невеликій групі та ін. Логопед і музичний керівник використовують різні прийоми: показ руху, словесні інструкції, пояснення, образну розповідь, виконання руху разом із дитиною, повторення з нею потрібного слова, фрази; при цьому застосовуються схвалення, похвала, заохочення.

Змістовий модуль 2. Логопедична ритміка в системі реабілітаційних методик.

ЛЕКЦІЯ 4: Обстеження стану психомоторики осіб з мовленнєвими порушеннями.

Сучасні дослідження визначають моторну природу почуття ритму, вказуючи на різноманітні м'язові скорочення язика, щелеп, пальців ніг, дихальної мускулатури, що є умовою ритмічного переживання. Тому ефективним вважається ритмічне моделювання - рухове підлаштування до заданої ритмічної структури. Засвоєння ритмічних еталонів завдяки ритмічному моделюванню сприяє формуванню цілісного сприйняття простору й часу, зорово-руховій координації, емоційно-вольовій сфері.

Ритм - основа правильного формування мовлення і сприйняття. Уміння правильно відтворювати ритми зумовлює адекватне відтворення ритмічного рисунка слова.

Почуття ритму - це сприйняття й відтворення часових відношень у мовленні. Це здатність активно (рухом) сприймати мовлення, відчувати емоційне навантаження слів, фраз, текстів, їхній ритмічний рисунок і точно відтворювати його.

На логоритмічних заняттях музика не просто супроводжує рухи, а є їхнім організуючим початком. Вправи підібрані так, щоб кожний музичний сигнал викликав негайну й певну рухову реакцію. Це дозволяє розвивати увагу, слухове сприйняття, просторове орієнтування, а головне - сприяє корекції власне мовленнєвих порушень: фонематичного слуху, темпу й ритму подиху та ін. Оптимальні результати, як показала практика, досягаються на інтегрованих заняттях при рівномірному розподілі психофізичного навантаження за такою орієнтовною схемою:

- ритмічна розминка, вправи на різні види ходьби й марширування та регуляцію м'язового тону (ввідні вправи);
- вправи на розвиток правильного діафрагмального дихання й тривалого видиху та сили голосу (сили, висоти, виразності), артикуляції (артикуляційної моторики і чіткості вимови) та дикції (вимови голосних і при-голосних звуків, складів, слів із голосом і без голосу);
- вправи на активізацію психічної і фізичної активності (пальчикова гімнастика, координація руху й мовлення, узгодження рухів із текстом для розвитку словника,

граматичної будови, автоматизації вимови);

- вправи на формування музичної уваги, темпу й ритму (узгодження рухів із мовленням у різних темпах і ритмах, можна з використанням предметів);
- співи (розвиток дихання, голосу, артикуляції);
- гра на музичних інструментах (розвиток уваги, відчуття темпу й ритму);
- самостійна музична діяльність (для розвитку координації, формування відчуття темпу, ритму);
- ігрова діяльність чи елементи танцю (для розвитку загальної моторики, координації; формування відчуття темпу, ритму);

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра дошкільної освіти

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ****ПО.В.13 Логоритміка**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта
(назва)

спеціальність 012 Дошкільна освіта
(код та найменування)

спеціалізація Логопедія
(назва спеціалізації)

факультет філології та масових комунікацій
(назва факультету)

Методичні рекомендації

Логоритміка

для студентів ОПП **Дошкільна освіта**

Спеціальністю (напрямом підготовки) **012 Дошкільна освіта**

Розробники: Бухало О.Л., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: ознайомлення студентів з особливостями рухової сфери у дітей з тяжкими порушеннями мовлення та формування у них умінь проведення логоритмічних занять.

Завдання курсу: надання студентам теоретичних знань про особливості розвитку дітей з мовленнєвими порушеннями; формування у студентів категоріальних понять з логопедичної ритміки; формування у студентів уміння правильного структурування логоритмічних занять з дітьми з порушеннями мовлення; прищеплення особливого ставлення до дітей з мовленнєвими порушеннями; стимулювання студентів до активної аналітико-пошукової роботи, що спрямована на визначення ефективних шляхів корекційно-педагогічної та логопедичної роботи з дітьми з вадами мовлення шляхом логоритмічних занять

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі: програма викладається для студентів спеціалізації «Логопедія»

Передумови для вивчення дисципліни. Успішне оволодіння програмою передбачає попереднє вивчення студентами таких навчальних дисциплін «Педагогіка загальна», «Педагогіка дошкільна», «Інклюзивна освіта», «Основи дефектології та логопедії».

Результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати:** основні поняття категоріального апарату, принципи, завдання і методи логоритмічної роботи при порушеннях мовлення; історичні аспекти її становлення; основні показники нормативного і патологічного розвитку моторної і мовленнєвої діяльності при різних мовленнєвих розладах; клінічну типологію і психолого-педагогічну характеристику контингенту, який займається логопедичною ритмікою; основні напрями в системі профілактичних заходів і методиці діагностичної і корекційної логоритмічної роботи при порушеннях моторики і мовлення; **вміти:** виявляти особливості моторних і мовленнєвих функцій, диференціювати їх від нормативного розвитку; визначати клінічну типологію мовленнєвої патології, рівень мовленнєвого і моторного розвитку; використовувати різні методи та прийоми навчання та виховання в процесі проведення логоритмічних занять, виходячи з пізнавальних можливостей та перспектив розвитку дітей з мовленнєвими порушеннями; здійснювати специфічний та індивідуальний підхід до дітей з порушеннями мовлення на основі знань про структуру їх дефекту, умов виховання, здібностей, мотивації; визначати та удосконалювати форми та зміст корекційно-педагогічного та логопедичного процесу, спрямованого на подолання порушень мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку.

Зміст курсу передбачає проведення семінарських занять та організацію самостійної (індивідуальної) роботи студентів. Семінарські заняття уточнюють, конкретизують і систематизують знання, здобуті під час лекцій та самостійної роботи, розвивають педагогічне мислення, вміння вести дискусію, робити повідомлення, доповіді. Самостійна робота студентів (вивчення літератури, виконання практичних завдань тощо) спрямована на поглиблене вивчення програмового матеріалу. Контроль за самостійною роботою здійснюється в усіх формах аудиторних занять, в процесі індивідуальної роботи зі студентами, при написанні ІНДЗ та заліку.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Зміст та структура логопедичної ритміки.

- 1.1. Предмет логопедичної ритміки.
- 1.2. Музично-ритмічний вплив на розвиток дитини.
- 1.3 Засоби логопедичної ритміки.

Змістовий модуль 2. Логопедична ритміка в системі реабілітаційних методик.

- 2.1. Обстеження стану психомоторики осіб з мовленнєвими порушеннями.
- 2.2. Логопедична ритміка в системі комплексної психолого-педагогічної роботи.

- 2.3. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи з подолання фонетико-фонематичних порушень.
 2.4. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи з дітьми з алалією.
 2.5 Логопедична ритміка в реабілітаційних методах з поновлення мовлення у осіб з афазією.
 2.6 Організаційно-методичні рекомендації з логоритмічного виховання.

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	1.1. Предмет логопедичної ритміки	2	-
2.	1.2. Музично-ритмічний вплив на розвиток дитини	2	-
3.	1.3 Засоби логопедичної ритміки	2	-
4.	2.1. Обстеження стану психомоторики осіб з мовленнєвими порушеннями	-	2
5.	2.2. Логопедична ритміка в системі комплексної психолого-педагогічної роботи з подолання заїкання.	4	-
6.	2.3. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи з подолання фонетико-фонематичних порушень.	2	-
7.	2.4. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи з дітьми з алалією	2	2
8.	2.5 Логопедична ритміка в реабілітаційних методах з поновлення мовлення у осіб з афазією	2	2
9.	2.6. Організаційно-методичні рекомендації з логоритмічного виховання.	2	2
Разом		20	6

Змістовий модуль 1. Зміст та структура логопедичної ритміки.

Семінарське заняття 1-2 Предмет логопедичної ритміки. Музично-ритмічний вплив на розвиток дитини.

Теоретична частина:

1. Предмет, об'єкт та провідні завдання логоритміки.
2. Загальнодидактичні та спеціальні принципи логоритміки.
3. Методи та прийоми логоритміки як науки.
4. Психофізіологічна структура рухового акту.
5. Етапи довільного рухового акту.
6. Категоріальний апарат.

Семінарське заняття 3 Засоби логопедичної ритміки

Теоретична частина:

- I. Методи логоритмічного впливу. Критерії класифікації методів логоритміки.
 1. Словесні методи. Загальна характеристика.
 2. Наочні методи. Загальна характеристика.
 3. Практичні методи. Загальна характеристика
- II. Засоби логоритміки:
 1. Ходьба і марширування в різних напрямках.
 2. Вправи на розвиток дихання, голоси і артикуляції.
 3. Вправи, що регулюють м'язовий тонус.
 4. Вправи, що активізують увагу.
 5. Мовленнєві вправи без музичного супроводу.
 6. Вправи, що формують відчуття музичного розміру.

7. Вправи, що формують відчуття музичного темпу.
8. Ритмічні вправи.
9. Вправи в грі на інструментах.
10. Ігрова діяльність.
11. Заключні вправи.

**Змістовий модуль 2. Логопедична ритміка в системі реабілітаційних методик.
Семінарське заняття 4 Обстеження стану психомоторики осіб з мовленнєвими порушеннями.**

Теоретична частина.

1. Розкрийте суть та цілі обстеження психомоторики у дітей.
2. Охарактеризуйте методи дослідження рухової пам'яті.
3. Охарактеризуйте методи дослідження переключення рухів та самоконтролю.
4. Охарактеризуйте методи дослідження мимовільного гальмування рухів.
5. Охарактеризуйте методи дослідження статистичної координації рухів.
6. Охарактеризуйте методи дослідження динамічної координації рухів.
7. Охарактеризуйте методи дослідження уваги.
8. Охарактеризуйте методи дослідження координації рухів.
9. Охарактеризуйте методи дослідження переключення рухів.
10. Охарактеризуйте методи дослідження мимовільної моторики пальців рук.
11. Охарактеризуйте методи дослідження орального праксису.
12. Охарактеризуйте методи дослідження рухів язика, миміки, м'язів очей.
13. Охарактеризуйте методи дослідження слухової уваги.
14. Охарактеризуйте методи дослідження музичного слуху.
15. Охарактеризуйте методи дослідження ритмічного відчуття.

Семінарське заняття 5 Логопедична ритміка в системі комплексної психолого-педагогічної роботи з подолання заїкання.

Теоретична частина:

1. Порушення моторної, емоційно-вольової сфер та довільної поведінки дошкільників та молодших школярів із заїканням.
2. Особливості використання засобів логоритміки під час подолання заїкання:
 - А) невротичної форми;
 - Б) неврозоподібної форми.
3. Етапи логоритмічної роботи при заїканні. Загальна характеристика.
4. Методика логоритмічної роботи з дітьми із невротичною формою заїкання.
5. Методика логоритмічної роботи з дітьми із неврозоподібною формою заїкання.
6. Особливості застосування методів та прийомів під час корекції мовленнєвої та рухової сфери у дітей з різними формами заїкання.

Семінарське заняття 6 Логопедична ритміка в системі корекційної роботи з подолання фонетико-фонематичних порушень.

Теоретична частина:

1. Гра як провідний вид діяльності дітей дошкільного віку. Види ігор, які використовують в логоритміці.
2. Особливості використання засобів логоритміки під час подолання дислалії. Етапи логоритмічної роботи при дислалії.
3. Особливості використання засобів логоритміки під час подолання ринолалії. Етапи логоритмічної роботи при ринолалії.
4. Особливості використання засобів логоритміки під час подолання дизартрії. Етапи логоритмічної роботи при дизартрії.
5. Логопедична ритміка в системі роботи з подолання ФФН.

Семінарське заняття 7-8 Логопедична ритміка в реабілітаційних методах з поновлення мовлення у осіб з афазією та алалією, ЗНМ.

Теоретична частина:

1. Порушення моторної, емоційно-вольової сфер та довільної поведінки в осіб з із ЗНМ та алалією.
2. Особливості прояву ЗНМ та алалії.
3. Особливості використання засобів логоритміки під час подолання ЗНМ та алалії.
4. Етапи логоритмічної роботи при ЗНМ та алалії. Загальна характеристика.
5. Порушення рухової, сенсорної, емоційно-вольової сфер та мимовільної поведінки у хворих на афазію.
6. Кінезітерапія у роботі із хворими на афазію в системі відновлювального навчання.

Семінарське заняття 9 Організаційно-методичні рекомендації з логоритмічного виховання.

Теоретична частина:

1. Завдання і зміст роботи музичного керівника та логопеда при організації логоритмічних занять.
2. Підготовка кадрів для проведення логоритмічних занять.
3. Оформлення приміщення для занять

ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	1.1. Предмет логопедичної ритміки	5	8
2.	1.2. Музично-ритмічний вплив на розвиток дитини	5	8
3.	1.3 Засоби логопедичної ритміки	5	8
4.	2.1. Обстеження стану психомоторики осіб з мовленнєвими порушеннями	5	8
5.	2.2. Логопедична ритміка в системі комплексної психолого-педагогічної роботи з подолання заїкання.	6	8
6.	2.3. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи з подолання фонетико-фонематичних порушень.	6	8
7.	2.4. Логопедична ритміка в системі корекційної роботи з дітьми з алалією	6	8
8.	2.5 Логопедична ритміка в реабілітаційних методах з поновлення мовлення у осіб з афазією	6	8
9.	2.6. Організаційно-методичні рекомендації з логоритмічного виховання.	7	9
	Разом	51	73

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ

1. Підготувати дайджест з проблеми організації логоритмічних занять у ЗДО.
2. Підготуйте 2 анотації до статей стосовно історії розвитку логопедичної ритміки в Україні.
3. Підготуйте 2 анотації до статей стосовно історії розвитку логопедичної ритміки закордоном.
4. Розробити 3 логоритмічні прийоми для розвитку дрібної моторики дітей з порушеннями мовлення.
5. Розробити 3 логоритмічні прийоми для розвитку дихання дітей з порушеннями

мовлення.

6. Розробити 2 ігрові ситуації логоритмічного спрямування для дітей з порушеннями мовлення.

Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ захистом портфоліо.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид творчої роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, висвітлює рівень опанування знаннями з корекційної педагогіки та практичними вміннями аналізувати досліджувану проблему, відображає певний рівень навчальної компетентності студента. З даної дисципліни студент виконує індивідуально-дослідне завдання (творчий проект) за результатами вивчення змістових модулів.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час практичних занять і охоплює значний обсяг змісту навчального курсу.

Вид ІНДЗ – портфоліо з практичними матеріалами (ігри, вправи, конспекти занять) для проведення логоритмічних занять у ЗДО. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл.

Система оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання, виконаної роботи	Максимальна бальна оцінка за критеріями
1	Обґрунтування актуальності обраної теми	1
2	Логіка викладення матеріалу	2
3	Визначення сучасного стану проблеми, її перспективність	2
4	Обізнаність у науковій та методичній літературі, широта представлених авторських позицій	2
5	Обґрунтування власної позиції	2
6	Оформлення роботи	1
	Разом	10

Характеристика рівнів виконання ІНДЗ:

Високий рівень виконання (10-9 балів): робота містить всі структурні компоненти. Найважливіша аргументованість висновків. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Методичні поради і висновки ґрунтовні, логічні. Найважливіше власне бачення проблеми дослідником, глибоке її знання. Науковий і фактичний матеріал оформлений аргументовано і доказово. Показані вміння самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати інформацію, користуватись джерелами інформації. Робота має творчий характер.

Достатній рівень виконання (8 – 7балів): Робота містить всі структурні компоненти. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Студент виявив знання в обсязі означеної проблеми. Володіє розумовими операціями аналізу, синтезу, узагальненням, вміє робити висновки. Матеріал роботи представлений логічно, обґрунтовано. Студент здатний самостійно опрацювати матеріал і оформлювати його у цілісну роботу, але не вистачає власних суджень, свого бачення щодо розв'язання обраної теми роботи.

Середній рівень виконання (6 - 4 балів): студент виявляє вміння працювати з науковими, методичними джерелами. Має утруднення в узагальненні, систематизації

матеріалу. Методичні поради незмістовні. Відсутнє власне бачення розв'язання проблеми. Робота має більш описовий ніж аналітичний характер.

Низький рівень виконання (3-0 балів): Неякісне оформлення роботи. Студент відтворює незначну частину завдання, діє в межах поставлених умов, але виконання їх поверхове. Показує незнання спеціальної термінології. Не вміє здійснювати аналітичний опис наукового матеріалу. Має нечітке уявлення про проблему, що вивчається .

ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Алябьева Е. А. Логоритмические упражнения без музыкального сопровождения: Методическое пособие. — М.: ТЦ Сфера, 2006. — 64 с.
2. Бабушкина Р. Л., Кислякова О. М. Логопедическая ритмика: Методика работы с дошкольниками, страдающими общим недоразвитием речи / Под ред. Г. А. Волковой. - СПб.: КАРО, 2005. — 176 с.
3. Волкова Г. А. Логопедическая ритмика : Учеб. для студ. высш. учеб. заведений. - М: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2002. - 272 с.
4. Галанов А.С. Игры, которые лечат: пособие для работы с дошкольниками и младшими школьниками/А.С.Галанов. — Москва: Просвещение, 2008. — 95 с.
5. Гоголева М. Ю. Логоритмика в детском саду: методическое пособие/ М.Ю. Гоголева. — Ярославль: Академия развития, 2006. — 120 с.
6. Клезович О. В. Музыкальные игры и упражнения для развития и коррекции речи детей: пособие для дефектологов, музык. рук. и воспитателей/Авт.-сост. О.В.Клезович. — Мн.: Аверсэв, 2005. —152 с.
7. Логопедія. Підручник. За ред. М. К. Шеремет. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. - 376 с.
8. Новиковская О. А. Логоритмика: для дошкольников в играх и упражнениях: практ. пособие для пед. и родителей/ О. А. Новиковская. - Санкт- Петербург: Корона принт, 2005. - 272 с.
9. Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / М. К.Шеремет, І. В. Мартиненко— К., 2006. — 360 с.

ДОДАТКОВА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. — К.: Дошкільне виховання, 1999.
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України / Наук. ред. та упоряд. О.Л. Кононко. — К.: Світич, 2008. — 430 с.
3. Борякова Н.Ю. Педагогические системы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии: [учебное пособие для студентов педвузов] / Наталья Юрьевна Борякова. — М.: АСТ: Астрель, 2008. — 222 с.
4. Власова Т.О. О детях с отклонениями в развитии / Т.О. Власова, М.С. Певзнер. — М.: Просвещение, 1995. — 175 с.
5. Выготский Л.С. Собр. соч. в 6-ти т. / Л. С. Выготский. — М.: Изд-во Акад. пед. наук, 1983. — Т. 5. Основы дефектологии / Под ред. Т.А. Власовой. — 1983.— 369 с.
6. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: [навчальний посібник] / Т.М. Дегтяренко, Л.С. Вавіна. — Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. — 302 с.
7. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» // Відомості Верховної Ради. — 1991. — № 2. — С. 252-258.
8. Закон України «Про охорону дитинства» // Відомості Верховної Ради. — 2001. — №30. — С. 142-150.
9. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» // Відомості Верховної Ради. — 2006. — № 2-3. — С. 36-42.
10. Закон України «Про спеціальну освіту» (проект) // Міністерство освіти і науки //

www. mongov. ua.

11. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: [навч.-метод. посібник] / А.А. Колупаєва, Н.З. Софій, Ю.М. Найда та ін./ За заг. ред. Л.І. Даниленко. – К.: 2007 – 127 с.

12. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: Педагогічна думка, 2007. – 458 с.

13. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: [науковометодичний посібник] / Наук. ред. О.Л. Кононко. – К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2003. – 244 с. 15

14. Концепція спеціальної освіти осіб з особливостями психофізичного розвитку в найближчі роки та перспективу. – К., 2003.

15. Липа В.А. Основы коррекционной педагогики: [учебное пособие] / Владимир Александрович Липа. – Донецк: Лебедь, 2002 – 327 с.

16. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» / О.Л. Кононко, З.П. Плохій, А.М. Гончаренко [та ін.]. – К.: Світич, 2009. – 208 с.

17. Пенин Г.Н., Назарова Н.М. Специальная педагогика. В 3 томах. Том 1. История специальной педагогики. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 360 с.

18. Пенин Г.Н., Назарова Н.М. Специальная педагогика. В 3 томах. Том 2. Общие основы специальной педагогики. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 352 с.

19. Пенин Г.Н., Назарова Н.М. Специальная педагогика. В 3 томах Том 3. Педагогические системы специального образования. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 400 с.

20. Положення про центральну та республіканську (Автономна республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації / Наказ Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України від 07.07.2004. – № 569/38.

21. Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу / Наказ Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я від 27.03.2006. – № 240/ 165.

22. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, приняты Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. – К., 2000. – 21 с.

23. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: [підручник] / Віктор Миколайович Синьов. – Частина I – Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – 238 с.

24. Синьов В.М. Основы дефектологии: [навч. посібник] / В.М.Синьов, Г.М. Коберник. – К.: Вища школа, 1994. – 143 с.

25. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 400 с.

26. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.

27. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – 312с.

28. Холковська І.Л. Корекційна педагогіка / Ірина Леонідівна Холковська. – Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2007. – С. 6-23.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ.

Питання до заліку

1. Об'єкт, предмет, мета та провідні завдання логоритміки.
2. Категоріальний апарат. Загальна характеристика.
3. Структурні елементи логоритміки. Класифікація. Загальна характеристика.
4. Психофізіологічна структура рухового акта. Загальна характеристика.
5. Етапи реалізації довільного руху (за М.О.Бернштейном). Загальна характеристика.
6. Принципи логоритміки. Класифікація. Загальна характеристика.
7. Засоби логоритміки. Загальна характеристика.
8. Методи і прийоми логоритміки. Загальна характеристика.
9. Словесні методи і прийоми. Особливості їх застосування на логоритмічних заняттях.
10. Наочні методи і прийоми. Особливості їх застосування на логоритмічних заняттях.
11. Практичні методи і прийоми. Особливості їх застосування на логоритмічних заняттях.
12. Ходьба і марширування. Загальна характеристика. Методика проведення.
13. Вправи для розвитку дихання і голосу. Загальна характеристика. Методика проведення.
14. Вправи для регуляції м'язового тону. Загальна характеристика. Методика проведення.
15. Вправи для активізації уваги. Загальна характеристика. Методика проведення.
16. Співи. Загальна характеристика. Методика проведення.
17. Мовленнєві вправи без музичного супроводу. Загальна характеристика. Методика проведення.
18. Вправи для розвитку почуття музичного розміру. Загальна характеристика. Методика проведення.
19. Ритмічні вправи. Загальна характеристика. Методика проведення.
20. Гра на інструментах. Загальна характеристика. Методика проведення.
21. Ігрова діяльність. Загальна характеристика. Методика проведення.
22. Заклучні вправи. Загальна характеристика. Методика проведення.
23. Значення логопедичної ритміки в корекційній роботі.
24. Особливості порушення моторної, емоційно-вольової сфер і довільної поведінки у дітей з дислалією.
25. Особливості порушення моторної, емоційно-вольової сфер і довільної поведінки у дітей з ринолалією.
26. Особливості порушення моторної, емоційно-вольової сфер і довільної поведінки у дітей з дизартрією. Розкрити класифікацію дитячого церебрального паралічу.
27. Методика застосування логоритмічних і музично-ритмічних засобів під час усунення дислалії.
28. Методика застосування логоритмічних і музично-ритмічних засобів під час усунення ринолалії.
29. Методика застосування логоритмічних і музично-ритмічних засобів під час усунення дизартрії.
30. Мета, провідні завдання та зміст логоритмічного впливу під час подолання дизартрії.
31. Методика проведення лікувальної гімнастики при дизартрії.
32. Періодизація логоритмічної роботи при дизартрії. Загальна характеристика.
33. Особливості порушення моторної, емоційно-вольової сфер і довільної поведінки у дітей з алалією.

**Інформаційні матеріали бібліотеки по забезпеченню навчальними підручниками
(посібниками) з дисципліни «Логоритміка»**

з/п №	Найменування навчальної дисципліни	Автор підручника (навчального посібника тощо)	Найменування підручника (навчального посібника тощо)	Найменування видавництва, рік видання	Кількість примірників
1.	Логоритміка	Волкова Г. А.	Логопедическая ритмика	М: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2002. - 272 с.	-
2.	Логоритміка	Гоголева М. Ю	Логоритмика в детском саду: методическое пособие	Ярославль: Академия развития, 2006. – 120 с.	-
3.	Логоритміка	Новиковская О. А.	Логоритмика: для дошкольников в играх и упражнениях: практ. пособие для пед. и родителей	Санкт-Петербург: Корона принт, 2005. - 272 с.	-